

ผลของโปรแกรมไกลบ้าน สมานใจต่อพฤติกรรมการดื่มสุรา
คุณภาพชีวิต และการกลับมารักษาซ้ำในผู้ที่เป็นโรคติดสุราในภาคใต้

Effects of the KlaiBann Samanjai Program on Drinking Behaviors,
Quality of Life, and Readmission among Persons with Alcohol
Dependence in Southern Region, Thailand

हररषष	स्रेषरुषुषष	षष.ด.*	Hunsa	Sethabouppha	Ph.D.*
षषरुष	रुषुषुषुषष	षष.ष.**	Jarunee	Ratsameesuwiwat	M.S.N.**
नषवररुष	उषषष	षष.ष.***	Nopawan	Oopkam	M.S.N.***
रुषषष	सुषषषष	षष.ष.**	Pornpat	Simawong	M.S.N.**
सषवररुष	षषषषषष	M.S.N.**	Sakaorat	Thepprasong	M.S.N.**
षषषषष	षषषषषषषषष	M.D.****	Phunnapa	Kittiratanapaiboon	M.D.****

บทคัดย่อ

โรคติดสุราเป็นโรคที่มีโอกาสกลับเป็นซ้ำสูงมาก การได้รับการดูแลต่อเนื่องเชิงรุกหลังจำหน่ายจากโรงพยาบาลโดยบุคลากรทีมสุขภาพในชุมชน ที่ผู้ที่เป็นโรคติดสุราอาศัยอยู่เป็นวิธีการที่จะช่วยประคับประคองให้ผู้ที่เป็รโรคติดสุราสามารถจัดการกับพฤติกรรมการดื่มสุราและอยู่ในชุมชนได้อย่างมีคุณภาพชีวิต การวิจัยกึ่งทดลอง (quasi-experimental design) ชนิดศึกษากลุ่มเดียววัดแบบอนุกรมเวลา (one group time series design) นี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมไกลบ้าน สมานใจต่อพฤติกรรมการดื่มสุรา คุณภาพชีวิต และการกลับมารักษาซ้ำในผู้ที่เป็นโรคติดสุราในภาคใต้ กลุ่มตัวอย่างคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง ได้แก่ผู้ที่เป็นโรคติดสุราที่จำหน่ายจากสถานบริการสุขภาพ ญาติหรือผู้ดูแล และบุคลากรทีมสุขภาพที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ที่ผู้ที่เป็นโรคติดสุราอาศัยอยู่เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย 1) โปรแกรมไกลบ้าน สมานใจ (हररषष สเรषरुषุषष และคณษ, 2555a) เป็รแผนการติดตามเยี่ยมบ้านผู้ที่เป็นโรคติดสุราโดยบุคลากรทีมสุขภาพ มุ่งเน้นในการดูแลรายกรณีเชิงรุก 3 ด้าน ได้แก่การรักษา การส่งเสริมสุขภาพและการสนับสนุนประคับประคอง (Stein & Santos, 1998) 2) แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ที่เป็นโรคติดสุรา ญาติหรือผู้ดูแล และบุคลากรทีมสุขภาพ 3) แบบประเมินปัญหาจากการใช้สุรา (AUDIT) 4) แบบประเมินคุณภาพชีวิต 5) แบบบันทึกการกลับมารักษาซ้ำ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ

* อาจารย์ คณษพยาบาลศาสตรั มหาวิทยาลัยเชียงใหม

* Lecturer, Faculty of Nursing, Chiang Mai University

** พยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลสวนปรุง จังหวัดเชียงใหม

** Professional Nurse, Suanprung Psychiatric Hospital, Chiang Mai

*** พยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลจอมทอง จังหวัดเชียงใหม

*** Professional Nurse, Jomthong Hospital, Chiang Mai

**** สำนักบริหารระบบบริการสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข

**** Bureau of Mental Health services Administration, Department of Mental Health, Ministry of Public Health

ผลการวิจัยพบว่า

1. พฤติกรรมการดื่มสุราของผู้ที่เป็นโรคติดสุราพบว่าการเปลี่ยนแปลงระดับการดื่มโดยก่อนได้รับโปรแกรมกลับบ้านสมานใจผู้ที่เป็นโรคติดสุราที่มีพฤติกรรมการดื่มแบบติดทั้งหมด (ร้อยละ 100.0) และหลังได้รับโปรแกรมครบ 12 เดือน พบว่าสามารถหยุดดื่มได้ (ร้อยละ 29.9) ดื่มแบบอันตราย (ร้อยละ 3.3) ดื่มแบบเสี่ยง (ร้อยละ 33.3) ดื่มแบบปลอดภัย (ร้อยละ 16.7) และ ส่วนใหญ่สามารถลดปริมาณการดื่มได้ (ร้อยละ 96.7) และในจำนวนนั้นสามารถหยุดดื่มได้ (ร้อยละ 29.9)

2. คุณภาพชีวิตของผู้ที่เป็นโรคติดสุราหลังได้รับโปรแกรมกลับบ้านสมานใจ พบว่าผู้ที่เป็นโรคติดสุราที่มีคุณภาพชีวิตหลังได้รับโปรแกรมทันที 6 เดือน และ 12 เดือน เพิ่มขึ้นโดยลำดับ แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. การกลับมารักษาซ้ำของผู้ที่เป็นโรคติดสุราหลังได้รับโปรแกรมกลับบ้านสมานใจ พบว่าหลังได้รับโปรแกรม 12 เดือน ผู้ที่เป็นโรคติดสุราส่วนใหญ่ไม่มีการกลับมารักษาซ้ำด้วยโรคติดสุรา (ร้อยละ 83.33) และมีการกลับมารักษาซ้ำ เพียงร้อยละ 16.7

การวิจัยนี้แสดงให้เห็นถึงประสิทธิผลของการดำเนินงานตามโปรแกรมกลับบ้าน สมานใจเชิงคลินิกในการจัดการกับพฤติกรรมการดื่มสุรา เพิ่มคุณภาพชีวิต และลดการกลับมารักษาซ้ำ จึงสมควรที่สถานบริการสุขภาพในชุมชนจะใช้ในการติดตามดูแลเชิงรุกสำหรับผู้ที่เป็นโรคติดสุราหลังจำหน่ายจากสถานบริการสุขภาพต่อไป

คำสำคัญ : การดูแลเชิงรุก โรคติดสุรา ผู้ที่เป็นโรคติดสุรา การดูแลต่อเนื่อง การพยาบาลจิตเวช

Abstract

Alcohol dependence is the illness with high relapse. Assertive continuity of care by community health care personnel after hospital discharge is one strategy to uphold alcohol dependents to handle drinking behaviors and sustain in community with quality of life. The quasi-experimental design with one group time series measures was conducted to study the effects of the KlaiBann Samanjai (KS) program: the assertive community treatment on drinking behaviors, quality of life, and readmission rates among persons with alcohol dependence (PAD) in southern region of Thailand. Purposively selected samples were persons discharged with alcohol dependence, their relatives, and healthcare providers working in community. The research instruments were 1) the KS program (Sethabouppha, Ratsamesuwiat, Oop-Kham, & Simawong, 2011) which is a plan for healthcare providers to conduct home visits. The program has 3 services as treatment, health promotion, and rehabilitative and supportive services with 4 manuals as KS guidelines to the treatment of PADs for healthcare providers, self-help guides for PADs, KS guidelines to the Treatment of PADs for family caregivers and the KS record handbook, 2) the demographic data form, 3) the Alcohol Use Identification Test (AUDIT), 4) the Quality of Life Questionnaire, and 5) the readmission record. Descriptive analysis and repeated ANOVA were used for data analysis.

The research results showed that

1. After 12 months of implementing the KS program, drinking behaviors of PADs had changed from addictive drinking (100 %) to hazardous drinking (3.3%), risky drinking (33.3%), safety drinking (16.7 %), and no drinking (29.9%). Most PADs decreased their drinking (96.7%) and were able to stop drinking (29.9%).

2. After 6 and 12 months of implementing the KS program, the scores of PADs' quality of life were higher than before participating in the program but no statistical significance.

3. After 12 months of implementing the KS program, only a few PADs had readmission (16.7%).

The research results presented the effectiveness of implementing the Klaibann Samanjai program in managing drinking behaviors, improving quality of life, and reducing readmission rates. Therefore community health care services could employ such program as an assertive community treatment program to help persons suffered with alcohol dependents in Thailand.

Key words : Assertive Continuing Treament, Alcohol Dependence, Persons with Alcohol Dependence, Continuing care, Mental Health Nursing